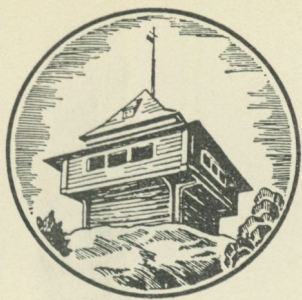

**NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK 1944**

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS

OCH SKANSENS ÅRSBOK

1944

Redaktion:

SIGURD WALLIN • GÖSTA BERG • SIGFRID SVENSSON

Omslaget: "Josua slår de fem Amoreers konungar. Josua Bok 10 Cap." Detalj ur bonad målad av Anders Pålsson, Trönninge socken, Halland. Nordiska museet 58,191 b.

Tryckt hos Tryckeri Aktiebolaget Thule, Stockholm 1944

Djuptrycksplanscher och omslag från Nordisk Rotogravyr

OTTILIA ADELBORGS UPPTÄCKTS- FÄRDER MED PENNSTIFT OCH DAGBOK

av Gerda Boëthius

I en av sina dagböcker skriver Ottilia Adelborg en dag mitt emellan ett mer eller mindre noggrant upptecknande av dagarnas små och stora händelser: "Jag vet människor i hvilkas närvaro endast rena andar trifvas. Vi omskrifva det på vårt sätt. Vi säga att i vissa personers närvaro framkallas alla våra bästa sidor, eller att en människa för solsken med sig hvar hon går. En sådan ville jag vara." — Hon var en sådan människa. Det vet var och en som mötte hennes fängslande konstnärsgestalt och betvingats av den strålgans som stod omkring henne av skönhet, renhet, idealism och intensiv forskarhåg. Men hon var för anspråkslös att själv förstå det. Det var en del av tjusningen hos denna rikt fasetterade personlighet, att hon var omedveten som ett barn och ung till sinnes som om hon verkligen varit 17 år 1902, då hon bosatte sig i Gagnef — som hon skämtsamt brukade säga — och inte 47. Ottilia Adelborg blev fr. o. m. den tidpunkten en av de aktiva krafterna i Dalarna för hembygdsvård i alla dess olika former, studerande, samlande och uppbyggande. Hon hade haft en lång förberedelsestid.

En stark våg av känsla för vår egen kultur och dess värde som inspirationskälla i nuet hade från Artur Hazelius nått den generation konstnärer, som skulle göra det stora genombrottet i vår konst. Det är mycket möjligt, att dessa ungdomar om Hazelius ej varit skulle vänt sin håg odelad mot allt nytt och utländskt, ty de föregående generationerna hade — inspirerade

av Düsseldorfmåleriet — valt sina pittoreska motiv just i de svenska bygder, där folkkonsten haft hög blomstring. Om inte nya friska synpunkter och meningsfull samlarverksamhet satt in, skulle antagligen hela denna del av vårt kulturarv ha blivit lika litet uppskattat som akademikernas historiemåleri. Nu var det något annat.

Den unge Zorn var från pojåkåren intresserad av den miljö hembygden bjöd, denna hembygd som han från 12-årsåldern tvangs leva skild från under skoltiden och därför återvände till om vår och jul med den intensiva förälskelse och behov av inlevelse som hemlängtan skänker. Han var utan tvivel den bästa av Hazelius lärjungar bland akademikamraterna och tog grundläggande intryck av Nordiska museets tillblivelse. För andra blev det bestående endast önskemålet att skapa nytt på gammal grund, att återuppliva former och även konstarter som försvunnit och malts sönder i industriens allt behärskande ångvält. De grepo in på olika områden från bokillustrationer och dekor till vävnad och möbelkonst. Det blev en naturlig sak för den konstnärsgeneration, som gick på akademien mellan 1875 och 1885, att aktivt bidra till en svensk renässans, där alla konstarter skulle blomstra och utvecklas i en svensk stil och anda. 1890-talet var den period då denna rörelse växte sig stark och den fick sitt verksammaste stöd av alla våra "parisare", vilka nu som mogna konstnärer flyttade hem till Sverige.

Ottilia Adelborg, som var född 1855, gick åren 1876—78 på Tekniska skolan och kom därifrån över till konstakademien 1878, där hon var en stillsam, flitig och trogen elev till 1884. Flickorna i akademien voro få på den tiden och deltog ej så mycket i kamratlivet. Ottilia Adelborg var så gott som helt skild från det. Hon tillhörde en strängt konservativ familj och krets. Tillsammans med två systrar bodde hon hemma hos sin mor, en förfinad, älskvärd, men strängt despotisk och litet sjuklig sjö-officersänka, som inte hade mycket förståelse för vad yrkesutövning krävde. Ottilia var yngst och behandlades av mor och systrar som småflickan. Till att börja med kom hon bara ut på besök till familjebekanta. Släkten, där familjerna Leijon-

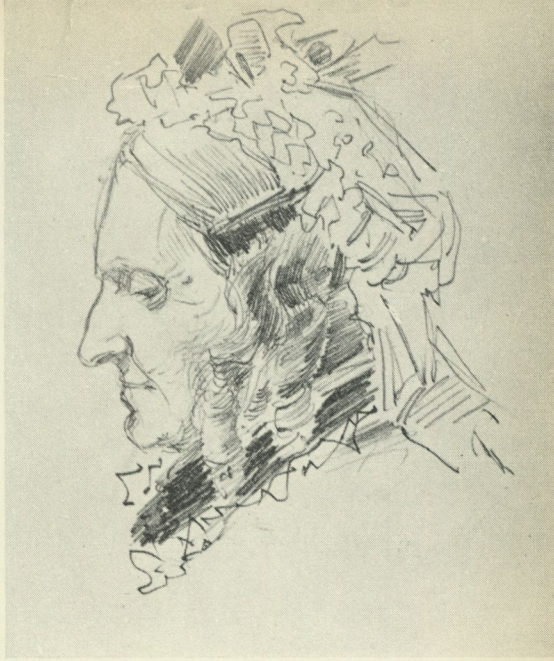

Bild 1. Konstnärinnans moder. Dat.
15 december 1890.

hufvud och Rå lamb spelade den mest framträdande rollen, tog flickorna Adelborg i sitt hägn och deras talanger — den vackra äldsta system Maria var en begåvad och originell textilkonstnärinna — var en prydnad för kretsen. I Ottilia brann vandrarlust, arbetshåg och längtan ut med en kraft, som nog skulle lett till att hon brutit sig loss och banat sig en egen väg, om ej banden varit så järnhårt fasta och hon irrationellt nog älskat sina bojor. De representerade en sida av hennes tillvaro, släkten, traditionen, arvet och allt vad det innebar av styrka och kultur.

På 1880-talet gjorde Ottilia Adelborg sina första målarfärder. De gällde Skåne, där hon i Arild målat en rad vackra akvareller med motiv från fiskarnas liv och arbete och även studerade bondekultur, bild 3. 1893 kom hon ut på sin första, stora färd till Dalarna och det blev hennes förlovade land, hennes längtans mål och största inspirationskälla. I Werkmästers hem i Rättvik hade hon länge en fast punkt, bódde i närheten, målade och gjorde uppteckningar. En resa till England 1894 befäste den kärlek till detta land och dess kultur, som hon insupit

Bild 2. Gårdsinteriör med källarbod från Tibble by, Leksands socken, Dalarna. Dat. 29 juli [1891].

genom fadern från barndomen, och under 90-talet kommo särskilda strängar i sjöofficersdotterns själ i vibration genom beröring med den holländska skepparbefolkningen och dess pittoreska byggnadskonst, dekorativa dräkter, båtar och hav.

Mot denna bakgrund är det man skall se värdet av det stortartade förvärv Nordiska museet gjort genom att Ottilia Adelborg som avled 1936 förordnat, att hennes dagböcker, förda från och med augusti 1899, och hennes rika samling skissböcker skulle tillfalla museet. Gåvan har nu efter den sista systemens död överlämnats 1943. Frånsett det stora konstnärliga värdet av hennes teckningar är det ett märkligt och mångskiftande kulturhistoriskt material, som på detta sätt blir bevarat i museets samlingar. Ottilia Adelborg tänkte säkerligen främst, att de illustrerade uppteckningar, som hon gjort i Dalarna, hade värde och på detta sätt skulle gå till eftervärlden. Men materialet ger mer än så. Hennes konstnärspersonlighet får en intressant belysning, som kommer att bli framtida forskare i periodens konst till ovärderlig nytta. Samtidigt äro dagböckerna ett märkligt dokument om livet och stämningarna i ett förfinat stockholms hem

Bild 3. Interiör från bondstuga i Hässleholmstrakten, Skåne.
Dat. 31 augusti 1891.

från sekelskiftet och framåt. Kommendörkapten Adelborgs tidiga död isolerade hans familj i en krets av släktingar, där de kvinnliga elementen voro i majoritet, och där detta accentuerades genom att de ej hade någon bror. Ottilia Adelborg kände alltid starkt saknaden av manligt inslag, men hennes mor och äldre systrar, särskilt kvinnosakens kända förkämpe Gertrud Adelborg, delade ej hennes känslor på denna punkt. Kamraterna fick Ottilia ej umgås med. Hon fick knappast deltaga i en akademifest. Ett par gamla onklar, rektor Leonard Wærn och några med vördnad betraktade äldre herrar i släkt- eller bekantskapskretsen utgjorde moderns manliga umgänge och det fick också i stort sett bli döttrarnas. I det fina kultiverade hemmet vid Klara östra kyrkogata trivdes vännerna och dit kommo de på täta visiter. Vad än Ottilia var sysselsatt med fick hon gå ifrån och ta emot. Det var ofta ganska svårt att få debet och kredit att gå ihop och varje liten inkomst noterades tacksamt.

Vardagslivet i ett dylikt hem tänker man sig kanske prövande tungt för de unga. Det var det ej. Systrarna Adelborg voro stolta och lyckliga över sitt hem, det ha de vittnat om för många,

som minnas det. I dagböckerna, som beröra endast de sista åren modern levde, belyses detta bjärt. Hemmet var en del av dem själva. Ottilia blev ibland otålig, mest därför att hon var den som aldrig kunde komma undan betungande småplikter. Marias arbete inbragte så mycket att det ingav respekt och dessutom voro hon och systemen Gertrud mindre osjälviskt lagda och mera färdiga att låta "lilla syster Ottil" passa upp i ordets vidaste bemärkelse. Dessa problem voro emellertid knappast originella för Adelborgs. De voro tidens och ännu i långt senare tider är döttrarnas rätt till studietid och arbetstid ofta nog styvmoderligt behandlad. Ottilia gjorde heller inte mycket för att värna om den. Det var annat, som sammanhängde med deras liv, som tjusade henne och skulle bli av stor betydelse.

Resor lockade den tidens unga konstnärer kanske mer än nu. Många omständigheter, ej minst de ekonomiska förhållandena, omöjliggjorde emellertid annat än en kort vistelse i Paris 1889 för Ottilia Adelborg eller gjorde att Dalarna och Skåne i regel länge fick bli det avlägsnaste målet. Nästan alla akademikamraterna hade rest till Paris och bodde där och buden från Seinens strand måste ha lockat. Ottilia Adelborg fördjupade då i stället sitt intresse för den svenska stilen och sökte kontakt med ledare inom rörelsen. Dagböckerna visa vilken betydande roll Nordiska museet måste spelat under denna period. Det var både väckelse och kraftkälla.

Just vid den tid då dagböckerna börja, 1899, har Ottilia Adelborg tydligen kommit i verklig kontakt med hela denna intressesfär och blivit en medarbetare. Svensk hemslöjd stiftas nu och Ottilia var en av stiftarna och en av den första styrelsens medlemmar. Med liv och själ gick hon upp i detta företag, vars banbrytande karaktär fakta visa i korthuggna, enkla satser. Hon börjar föra ett rörligt liv, som splittrar tiden för målning, men tillfredsställer andra sidor av hennes begåvning. Odelbergs på Berga, Thorells, Isak Gustaf Clasons, fröknarna Petre, Petrellis — de voro liksom Annie Frykholm och hennes syster och mor främst Maria Adelborgs vänner — och andra hem och människor utökade nu den snäva kretsen från de tidiga ung-

Bild 4. Torgstånd (i Stockholm?). Ur skissbok från 1890-talet.

domsåren, som hon brukade berätta om. För alla voro Natanael Beskows predikningar om söndagarna vallfartsmålet. I början av dagbokstiden reser Ottilia ensam ut eller tillsammans med någon vän eller kamrat, men så småningom får hon Maria med. 1900 och 1901 voro milda höstar och Drottningholmsparken blev en konkurrent till Djursholm. Dagboken ger en levande skildring av en höstdag på Drottningholm, då alla äro i rörelse; vildvinet hänger i festoner, solen skiner på färgprakten, lilla prinsessan Margaretha drages omkring i sin vagn och var prinsessan Ingeborg visar sig höras glada skratt. Gamle kungen går omkring och ser på folket och ser glad och vänsäll ut. Det är i några rader en målande bild av en höstsöndag vid sekelskiftet.

Anna Wettergren, som gick på Tekniska skolan, var inackorderad hos Adelborgs. Det gav Ottilia och även de andra ej blott en vän för livet utan beröring med ungdomen och dess strävan; Annas bror Erik Wettergren, nu överintendenten vid Nationalmuseum, var också trägen gäst, först som skolpojke och sedan som ung student. Denna kontakt med ungdomen, som blev en del av systrarna Adelborgs liv, grundlades nu. De kände det som en källa till föryngring och vad det skulle komma att betyda för många ungdomar är svårt att beskriva, vittnesmål där-

om ha redan kommit fram (Axel Boëthius i Dalarnas hembygdsbok 1942) och komma säkert från många håll.

"Jag älskar mitt rörliga liv", skriver Otilia Adelborg och klarlägger sedan, bottenärlig som hon är, med några korta meningar, att alla hennes yttre intressen äro lika stora tidstjuvar från måleriet som hemmasysslorna. Hon vill och kan inte ha det annorlunda och det ligger en viss beundran, undran och avund i tonen, när hon då och då konstaterar, att systemen Maria ej kunnat lockas med ut men i stället arbetar söndag och vardag.

Arbetet i Svensk hemslöjd ökar om möjligt känslan för Dalarna. Svårigheterna att få fram goda varor yppa sig tråget och fast ingen säger det förstår man lätt att man från början stött på det olösliga problemet att få de olika bygderna att ge en fullgod tribut, om inte lokala krafter ge ledning och kultivera tillverkningen. Jurysammanträdena ge ofta anledning till dystra reflexioner, medan å andra sidan Svensk hemslöjds gedigna enkla och rena stil vinner sympati på bekostnad av textilateljéernas mera trevande och lyxbetonade tillverkning. Företaget lyckas och man får där som på andra konstnärliga områden, när man läser memoarer och vittnesbörd från denna tid, en stark känsla av vad Prins Eugen betydde för den klara uppläggnings av frågorna och det snabba genombrottet för de nya idéerna.

När gamla fru Adelborg dog 1902 blev yngsta dottern fri och obunden av hemmets plikter. Otilia Adelborg var då 47 år och kände sig helt berusad av friheten, halvt skrämmd, halvt lycklig. Den avskildhet från världen, som Adelborgs levt i, gjorde att Otilia med ett nästan närgånget intresse, som dock bättre betecknas som vetgirighet än nyfikenhet, studerar och beskriver allt och alla. Det är något av Linnés upptäckarglädje över det, vare sig hon befinner sig på en egendom utanför Stockholm, strövar omkring i Dalarna eller rör sig i sällskapskretsar. Detta gör dagboksanteckningarna särskilt värdefulla. Hon är på en ständig upptäcktsfärd. Friheten utnyttjades så, att hon först for till Holland med Anna Wettergren (som kort därefter skulle gifta sig med agronomen Carl L:son Behm). Sedan hyrde hon en bostad i Gagnef nära kyrkan, där hon ordnade ett hem, som

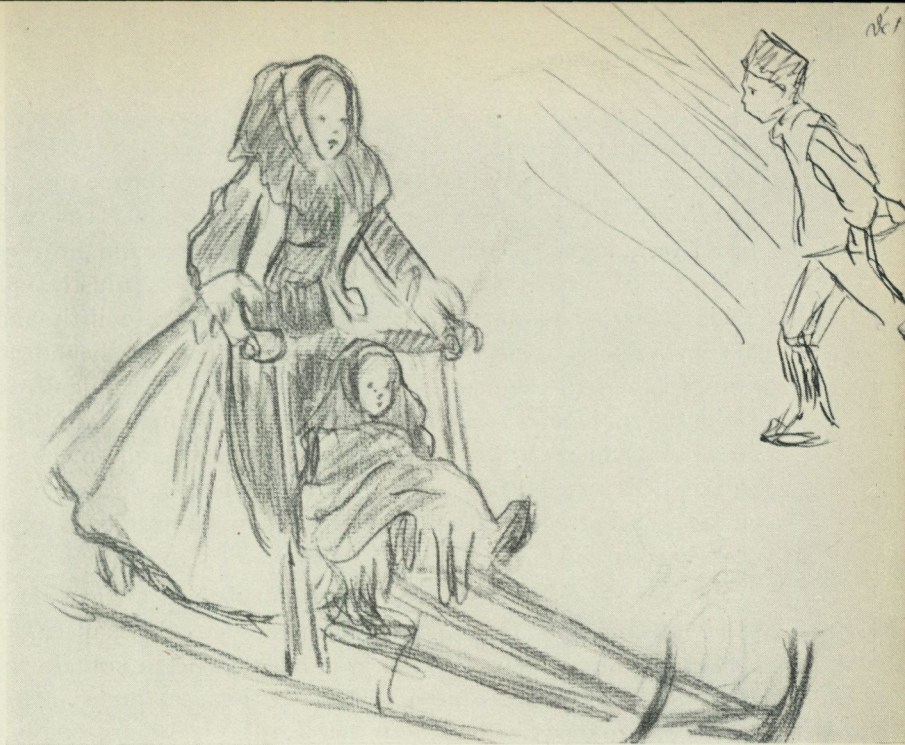

Bild 5. Lisskullior från Gagnef åka sparkstötting. Ur skissbok 1903—04.

blev den fasta punkten även för systrarna, till dess de byggde sin vackra gård vid Tallbacken.

Såväl tidigare dalaresor som detta första längre uppehåll i Gagnef 1902, och mycket annat, illustreras av ritningar i de 52 skissböcker, som även tillfallit Nordiska museet. De innehålla dels helt konstnärliga skisser, dels en mängd teckningar och anteckningar gjorda i första hand i etnografiskt syfte, alltjämt noggrant iakttagande och notering. Färger, tider för användande av dräkter, sedvänjor antecknas på samma sida som skisserna och detaljstudier av ornament och karakteristiska former, se t. ex. bild 8, följa ofta de konstnärliga helhetsbilderna. Hela Gagnef och mycket av Rättvik passerar revy. Den äldsta generationen är lika intimt studerad och karakteristiskt skildrad som den verksamma medelåldern och barnen, bild 5—8.

Ottilia Adelborgs största egenskap som konstnär var linjen

och teckningen. Hon var där mästare och den som skriver dessa rader hörde mer än en gång Anders Zorn nämna henne med hög uppskattning och karakterisera hennes egenartade förmåga att just i teckningen ge det väsentliga både i fråga om linje och volym. En intensiv beundran för Werenskiolds illustrationer ledde på 90-talets slut till ett visst, mycket lyckligt inflytande, liksom Selma Lagerlöfs böcker, som hon likaledes beundrade, tydligt påverkade hennes prosastil. Skissböckerna äro de direkta följderna av hennes strövtåg, när hon samlade material till sina odödliga Gagnefsskildringar, Gråns och Från Gagnä-mäns näs. 80-talsrealistens iakttagelse och omutliga sanningskrav ger där en säregen botten ton åt skildringarna som samtidigt stå under 90-talets synvinkel.

I Gagnef började Ottilia Adelborg omedelbart att grunda ett hembygdsmuseum. Det var Nordiska museet och Skansen som väckt tanken på behovet därav. Hon hade då ingen kontakt med de andra hembygdsvårdarna i Dalarna, hade ej ännu förnyat bekantskapen med akademikamraten Zorn, och Ankarcrona hade knappast ännu på allvar begynt sitt verk i Leksand och kunde ej peka på några positiva resultat. I Leksand fanns däremot Hazeliuslärjungen Jones Mats beundransvärda "Etnografiska museum" uppe i skogsbrynet under Källberget. Det kände hon till och studerade. Själv planlade hon konstnärligt och med djup historisk insikt Gagnefs minnesstuga på Tallbacken efter andra principer och med vidare syften. Platsen har en underbar utsikt, där Gagnefs "långa linjer", som hon älskade, starkt framträda. Den lämpar sig till festplats och samlingsplats utan att detta behöver förrycka karaktären av den gård, som för kommande släkten skulle bevara minnet av det Gagnef som varit. Först kom stugan till med från början ganska stora och förvånansvärt insiktsfullt gjorda samlingar, så kom härbret från 1663 och en klädstuga och inom kort var hembygdsgården ett centralt intresse i socknen och en förebild för andra, som ville arbeta på området.

Det är förvånande, att Ottilia Adelborg lyckades göra detta så snabbt och så självklart. Hon kom till Gagnef som främling

Hane Kerstin
10/10 1908

Bild 6. Gagnefflicka, Hane Kerstin.
Dat. 10 oktober 1908.

med två tomma händer och vann vänner, förståelse och stöd. Hemligheten låg i hennes idealistiska, osjälviska framträdande, hennes betvingande entusiasm och självförgätenhet. Det fanns inga stora later, ingen lust att synas och "göra sig", endast en brinnande känsla för och en fast tro på saken. Händerna voro tomma, men sinnet var fullt av detta, utan vilket aldrig något helt kan skapas, entusiasm, offervilja och kunskapshåg. Hon var den ödmjuka studenten på samma gång som den skapande konstnären.

Långa vistelser uppe i fäbodarna, ofta tillsammans med Sigrid Leijonhufvud, kompletterade studierna i bygden. Det var "Kättjäbuan", Jans Olas bodar, Gråbodarna, Tansbodarna osv. som hon gästade. Det gav friska upplevelser av fäbodliv och buföring, som ännu under seklets första år pågick i obruten tradition. Dessa fäbodtider gävo också de bästa tillfällena till nyförvärv för Minnesstugan. I fäbodarna ha alla bättre tid än nere

Bild 7. Spelman från Dalarna. Ur odaterad skissbok.

i byn med dess ofta jäktade liv med dagsverken eller brådslande sysslor. Under långa samtal och personligt umgänge vaknade hos mången minnen av ting, som de längesedan glömt, och hemkomna till bygden letades åtskilligt fram ur härbren och bodar och sedan fick "Ottilia" eller "Adelborg" som hon omväxlande kallades bud om att det fanns att hämta eller kanske låg det på kärran en dag då någon hade ärende uppåt kyrkbyn. Ritstiftet var Ottilia Adelborgs bästa medhjälpare på dessa färder. Det var roligt att bli avritad och många sutto omkring och tittrade på och småspråkade och blevo bekanta. Gagnef var inte bortskämt med uppmärksamhet som siljanssocknarna och det bidrog väl till det glada intresse och tillmötesgående som mötte Ottilia Adelborg.

Hon hade inte glömt "Svensk hemslöjd" och redan första

Benämnt för en viss kvinna (ylle)
 de lufsiges, för att de
 Stort hättan hättande
 knutet om halsen,
 hos ögon brödet och kurt hake,
 sträp på en röd (bordduk) med
 svart tygde på en m. annan
 framstofs - ötor också den
 om kanten lakt.
 Tusslörten hättan
 kändt för min
 Bräsig hättan
 Fint hättan den
 mössan min
 ötycke -
 anst

Skrike Johanna
 på Skrikehea.
 Särna 7/908.

Bild 8. Särnakvinna, Skrike
 Johanna på Skrikehea.
 Dat. 7 september 1908.

året i Gagnef är arbetet i gång med spetsknypplingen och inom kort har Gagnef en knypfelskola, där Ottilia Adelborg undervisar och en rad små kullor i röda hättor kasta knypfelpinnar med flinka fingrar, bild 10. Hon studerade spetsarnas mönster och redde ut Gagnef-Mockfjärdsspetsens historia, visade hur vadstenaspetsarnas mönsterformer undan för undan omdiktats och utbyggts till de typiska gagnefsspetsarna med deras bestickande och lustiga namn, som också i största utsträckning bevarats tack vare henne.

De andra hembygdsvårdarna fingo snart ögonen öppna för den nya kraft, som verkade i Gagnef. Det gjordes närmanden från Leksand, Ankarcrona kom till kyrkan och sedan på besök, själv reste Ottilia 1905 till Mora för att studera växtfärgningen på Lövholmen. Hon träffade Zorn på tåget och de språkade —

Bild 9. Stjärngossar i Gagnef. Ur skissbok från 1910.

mest hembygdsvård och hemslöjd — hela dagen på båten över Siljan i gråväder. Växtfärgningen förstod hon inte så mycket av, men den fascinerade henne. Den norska hemslöjdspionjären Hilda Christensen ledde kursen och Beda Larson, som sedan skulle bli hemfärgningens nydanare, var lärjunge. Där pågick skolkök och med beundran konstaterar hon att Zorns redan i sex år haft vävkurser och att de hade en "läsestuga". Det var den av dem grundade "Mora bokstuga" hon avsåg, ett kraftigt stöd för folkbildningen och biblioteksväsendet. Man får en intressant påminnelse om hur stor skillnaden är mellan Ovan- och Nedansiljans kultur, när man märker hur främmande och obegripligt språket, sederna och benämningarna verkade även på Ottilia Adelborg, som hade en så stark inlevelse i det endast knappt 8 mil därifrån belägna Gagnefs gamla kultur. Mora skulle sedan bli en av hennes kraftkällor genom åren, men den kärvt fornnordiska klangen i språk och seder förblev henne all-

Bild 10. Knyppekolan i Gagnef. Ur skissbok från 1907—08.

tid främmande. Hon studerade det ivrigt, men ständigt utifrån, kom aldrig som i Gagnef in till dess kärna och väsen.

Det var de stora ungdomsmötenas tid. Ottilia var med redan i Hedemora 1904 och blev invald i kommittén för mötet 1906 i Mora. Åter bländades hon av de stora linjerna i den Zornska verksamheten och tjusades av att där gjordes så mycket utan att synas och utan att de själva ens ville ha det mer offentligt än som var nödvändigt för att sprida kännedomen bland folket om möten, kurser och utställningar. Hade hon anat att en folkhögskola för Övre Dalarna skulle vara i gång i Mora året därpå hade förundran och beundran nog varit ändå större.

Det blev återvisiter i Gagnef. Knyppekolan studerades och beundrades. Exemplet manade till efterföljd och ungdomar från grannsocknen kommo på studiebesök till Gagnef. Ottilia Adelborg är för anspråkslös för att med ett ord eller antydning tillvälla sig äran av något. Men Åls "Minnesgård" hade aldrig

byggt, om inte hennes verksamhet varit, och vi hade aldrig fått någon mera ingående kunskap om den på 1870-talets slut bortlagda Åldräkten, om ej hennes inflytande inspirerat till systematiskt samlande och upptecknande. Djura kom också i viss mån in under hennes trolldomskrets. Den underbart vackra och förfinade leksandsspetsen fick en renässans och en ung djurakulla Jönses Johanna, nu anställd på Skansen, blev inom kort en av knypelskolans bästa lärarkrafter.

Under tiden hade Ottilia växt så fast i Gagnef, att ett annat hem var otänkbart för henne, och systrarna voro redan 1906 beslutna att tillsammans bygga sig ett eget hem där. Tomt köptes vid Tallbacken och gården blev en verklighet redan året därpå. Bygget gav tillfälle till ny inlevelse i traktens hantverk. Umgänget med den gamle originelle sockenbyggmästaren Brömsfar var inspirerande och givande, vilket talrika teckningar vittna om.

Ottilia Adelborgs dagböcker och skissböcker rymma ofantligt mycket mer än jag här ens kunnat antyda. Dagböckerna måste ännu en tid förbli ett i viss grad slutet material, skissböckernas flödande rikedom på annotationer och levande bilder från bygden och bygdehantverket ger oss redan nu ett storartat källmaterial, som bör inspirera till fortsatta studier i Gagnef, där ännu mycket är att genomforska. De äro en ovärderlig ciceron för den som nu, i elfte timmen, griper sig an med att arbeta vidare på Ottilia Adelborgs forskningar och de komma att bli ett källmaterial för framtiden, vars betydelse knappast kan över-skattas. En av Ottilia Adelborgs främsta önskningar var att arbetet för Gagnef och i Gagnef skulle fortsätta. Hon betraktade sitt verk endast som en enkel och anspråkslös samlargärning och såg hoppfullt fram mot den dagen då det kunde bli vetenskapen till nytta.